

Proslavljen blagdan sv. Ilije proroka u D. M. Ograđeniku

D. M. Ograđenik, 21. srpnja 2022. (brotnjo.info / Lucijana Kožul) – U srijedu 20. srpnja u D. M. Ograđeniku proslavljen je blagdan sv. Ilije Proroka, zaštitnika ovoga mjesta. Na vidikovcu Gradina, kod zavjetnoga zvonika, sveto misno slavlje predslavio je fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«. Crkveni odbor i Mjesna zajednica D. M. Ograđenika te zaseoka Barbarići prije godinu dana započeli su dogradnju i rekonstrukciju zvonika sv. Ilije koja je uspješno dovršena.

Fra Miljenko se u svojoj propovijedi osvrnuo na patnje hrvatskoga naroda kroz povijest, kako su pokušavali uzeti nam i vjeru i ozemlje, pretvoriti nas u nešto drugo ali hrvatski narod nije se dao. »Stojimo na mjestu gdje se žestoko susreće povijest. I samo ime ovoga mjesta to nam navješćuje: Gradina. Nekada su ovuda krstarili ili živjeli Iliri te ovdje sebi gradili postojbinu. Bilo je to, po svemu sudeći, još u vrijeme Sv. Ilije proroka kojega danas slavimo. Imali su svoja razna božanstva, dok je Ilija zagovarao vjeru u samo jednoga Boga, zvanog Jahve. Njih i njihovih bogova danas se tek spominjemo, a Ilijin Bog je ostao i zavladao ovom kuglom zemaljskom. Poruka je to svima nama. Svakodnevno nam se nude različiti bogovi u ovom ili

onom obliku. I obećaju nam sretan život ovozemaljski, kao što je zlo slično obećavalo Adamu i Evi. Tko zagriže taj mamac, pokajat će se kao što su se njih dvoje pokajali. Budimo među onima koji idu putem svoga Gospodina i kajaju se za sve one trenutke kada im se omaklo drukčije. Samo narod koji takve baštini ima sretnu budućnost.« Dalje je naglasio: »Prisjetimo se i jedne crtice iz povijesti ovoga zvonika. Kao što znamo, napravljen je početkom osamdesetih godina prošloga stoljeća. Zvona su mu zvonila da bi rastjerala tmurne oblake koji su se znali nadviti nad mukom zasađene usjeve od čega se zapravo živjelo. Ali su zazvonila i kada je umro, malo je reći diktator, zločinac Josip Broz Tito. Ne treba vama

tumačiti da to nije bilo zbog žalosti. Uostalom, svojim dolaskom i milicija je to zorno posvjedočila. Ovakav stav našega puka prema vjeri i domoljublju danas se dobro oslikava na onome Groblju mira na Bilima. Nikla je tu crkva posvećena sv. Josipu, nikla je kosturnica za posmrtnu ostatke onih za koje se ne zna tko su. Ali su stali nicati i bijeli križevi, tisuće njih, za one koje je pozobao Drugi svjetski rat i poraće. Na njima je ime pokojnika, ime oca, godina rođenja i godina smrti. Nisu hladan broj, već osobe koje imaju svoje podrijetlo. Te križeve podižu obitelji ubijenoga preko povjerenstava u svojim općinama. Trebamo se moliti ne samo kao pojedinci za svoje mrtve već i kao hrvatska i katolička zajednica. Sve nam

ovo svjedoče i pobijeni franjevci Hercegovačke provincije. Njih 66. Predstavljali su najprije kapelane, župnike, profesore u glasovitoj Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji na Širokom Brijegu, predstavljali su još mnogo toga i dali život za svoja uvjerenja. Protivnici su mislili da će završiti s tim njihovim svjedočenjem vjere i domoljublja ako ih pobiju. I naravno da su se prevarili. Stavili su nam ih zapravo za primjer i mi danas radimo na tome da ih jednoga dana Crkva proglasi blaženima i svetim, odnosno mučenicima«, rekao je fra Miljenko.

Framaši iz župe Čerin čitali su čitanja i pjevali na sv. misi. Sve je, pak, izravno prenosila TV Maria Vision Međugorje.

Nakon sv. mise na

športskom centru nastavljen je bogat kulturno zabavni

program. U ovoj prigodi organizatori su dodijelili

zahvalnice najznačajnijim donatorima koji su pomogli

dogradnju zavjetnog zvonika sv. Ilije. ✍

Svečano otkriven spomenik ubijenim fratrima

Međugorje, 25. srpnja 2022. (radio-medjugorje.com / Lucijana Kožul) – Uoči blagdana sv. Jakova, zaštitnika župe, u Međugorju je 24. srpnja pored temelja stare crkve svečano otkriven spomenik sedmorici ubijenih fratara iz župe Međugorje ili koji su u njoj djelovali. To su: fra Jozo Bencun, fra Marko Dragičević, fra Mariofil Sivrić, fra Grgo Vasilj i fra Jenko Vasilj; šesti je fra Križan Galić koji je bio na službi u Međugorju kad je ubijen, a sedmi fra Bernardin Smoljan koji je ranije bio župnik u Međugorju i sa župljanima je izgradio križ na Križevcu. Spomenik je djelo akademskog kipara Tonija Kozarića. Mnoštvo župljana te hodočasnika, koji se ovih dana nalaze u Međugorju, nazočilo je ovom događaju velikoga značenja kako za župu Međugorje tako i za hodočasnike.

Sve okupljene na početku je pozdravio međugorski župnik fra Marinko Šakota. »Ovo je trenutak zahvalnosti! Ovo je trenutak kada je dostojno i pravedno reći "Hvala". Hvala dragom Bogu i Gospi Kraljici Mira na toliko ljubavi prema nama, prema župi Međugorje. Hvala na izabranju naše župe za veliku misiju mira u svijetu. Hvala za sve milosti, sve tamo od

turskih vremena kada su se fratri krili po kućama, ali su donosili Evanđelje ovom puku koji je ostao živjeti između ova dva zagrljena brda... Spomenik ubijenim fratrima postavljamo na prostoru gdje su oni kršteni i gdje su slavili sv. mise i druge sakramente, a postavljamo ga uz Ulicu Franjevačkih mučenika koja je upravo ovdje iza spomenika. Ovaj prostor ima posebno značenje za naše župljane, vjerujem da će biti i za hodočasnike«, kazao je fra Marinko naglasivši kako je ovo prostor molitve i sjećanja, sjećanja koje postaje molitva, te kad god budemo gledali ovaj spomenik, kako njih sedmorica zagrljeni u znaku križa izviru iz Neretve i jama kao novi uskrsnuli, u nama će se buditi misao o Uskrsnuću.

Okupljenima se obratio i fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«: »Kršćanstvo je započelo mučenikom i to će ga pratiti do kraja svijeta. No, unatoč tome, nije pokleknulo već se hrabro borilo za istinu na ovom svijetu. Zbog svega toga već prvi kršćani marljivo popisuju svoje mučenike da bi se prvo oni sami, a onda i budući naraštaji napajali na njihovu primjeru.

Ne postoji razlog zbog čega bi se smjelo izdati svoje svedjelo. Današnje suvremeno vrijeme govori o kulturi sjećanja. Nažalost taj govor se počesto odvija po načelu "političke korektnosti" i prirodno je da se ne dolazi do prave istine. Vicepostulator postupka mučeništva "Fra Leo Petrović i 65 subraće" u skladu s kršćanskom

duhovnošću već godinama traga za punom istinom, ma kakva ona bila, o pobijenim članovima Hercegovačke franjevačke provincije. Tako i za istinom o ovoj sedmorici kojima danas otkrivamo ovaj spomenik. Teško je u ovome trenutku sada reći tko će od 66 ubijenih franjevac biti uzdignut na čast oltara. Ovisi to o dokazima

koje skupimo za njihovo mučeništvo. Međutim, neka samo jedan od njih postigne naslov mučenika, on će svojom žrtvom osvijetliti žrtvu i svih ostalih pobijenih franjevaca, kao i žrtvu mnoštva pobijenih članova vjernoga puka Božjega.«

Svoje dojmove iznio je i nadbiskup Aldo Cavalli, apostolski vizitator s posebnom ulogom za župu Međugorje, kazavši da su osobe kojih se večeras sjećamo učinile jednu jako, jako veliku stvar: »Darovali su svoj život. Ne riječima, nego krvlju, kao i Isus! Ostvarili su cilj svoga života, veliku ljubav prema

Kristu Gospodinu, veliku ljubav prema svome narodu. Gospodin Isus im je povjerio poslanje, a to poslanje se ostvarivalo u ovoj zemlji i među ovim narodom. Ostali su potpuno vjerni i poslanju i narodu. Shvaćali su da imaju posebno poslanje i ostvarivali su ga svojim životom.«

Na kraju programa nazočnima se obratio i fra Jozo Grbeš, provincijal Hercegovacke franjevačke provincije. »Pitam se često kako je puno patnje sadržano u pojmu "hrvatski puk"; kako je puno spomenika i križeva obilježeno patnjom na ovim prostorima ovdje i svuda tamo gdje

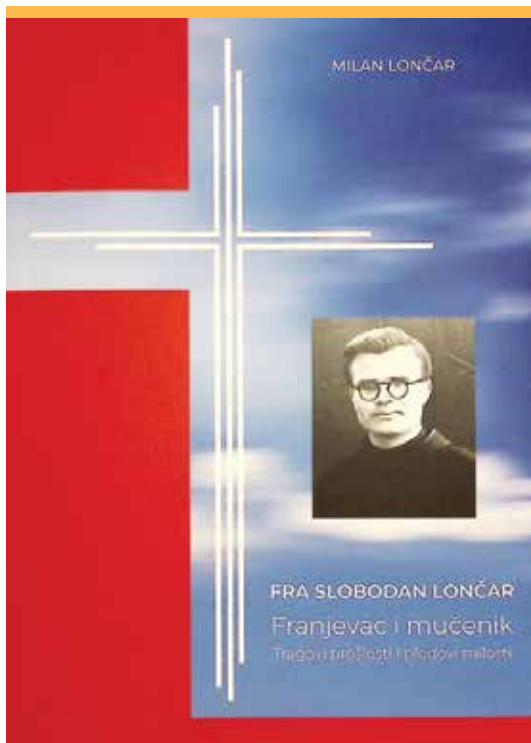
Hrvati počivaju. Kako puno patnje je sadržano u svemu onome što se nastavilo nakon 1945. Razlila se ta patnja diljem svijeta, pa je puk naš, i Hercegovine i ostalih dijelova domovine, raširen diljem svijeta, ali zbog te patnje i s tom patnjom postao je ono što jest. Pitam se koliko je patnje u tom pojmu "fratar" ili "habit" na ovim našim prostorima. Pitam se to često da bismo bili dostojni koračati tim njihovim stopama. Ostavili su nam zavjet i zalog da čovjek ne smije nikada činiti kompromise glede istine i Krista.«

Nakon toga uslijedio je i svečan čin otkrivanja

spomenika ubijenim fratrima iz župe Međugorje, te zatim i sam blagoslov spomenika. Spomenik su zajedno otkrili mons. Aldo Cavalli i provincijal fra Jozo Grbeš, a zatim je provincijal blagoslovio spomenik.

Voditeljica programa bila je Sanja Pehar. U glazbenom dijelu nastupili su ženska klapa »Mir«, muška klapa »Concordia«, Lucija Zovko, fra Zvonimir Pavičić i sestra Irena Azinović, a svojim sudjelovanjem u programu ovu večer su uveličali i Robert Pehar, te članovi HKUD »Sveti Marko – Vionica« i HKUD Šurmanci. ✍

Knjiga o pokojnom fra Slobodanu Lončaru

Posušje, 9. kolovoza 2022. (franjevci.info) – Svjetlost dana ugledala je knjiga pod naslovom *Fra Slobodan Lončar. Franjevac i mučenik. Tragovi prošlosti i plodovi milosti*. Autor je fra Milan Lončar, a nakladnik Franjevački muzej »U kući Oca mojega« iz Posušja. Tiskana je u Grafotisku iz Gruda.

Knjigu čine poglavlja: I. »Povijesno politički okvir«, II. »Pokolj hercegovačkih fratara (1942. – 1945.)«, III. »Životopis Ivana (fra Slobodana) do mučeničke smrti«, IV. »Mučenička smrt između 12. i 13. veljače 1945. u Ljubuškom«, V. »Fra Umberto: Fra Slobodanu, mrtvom bratu«, VI. »Svjedočanstva o fra Slobodanu«, VII. »Nismo ga zaboravili«, VIII. »Fra Slobodan je mučenik s nadom da će dobiti mjesto na oltaru«, IX. »Mi molimo za njih, a oni se zauzimaju za nas«, X. »Ne izabraste vi mene, nego ja izabrah vas« (Iv 16,16); XI. »Završno poglavlje«.

Knjiga ima 311 stranica, bogato je i kvalitetno ilustrirana te kao da je i sama ponosna da je tu, da nam iznese svoju tešku, krvavu, ali ponosnu i pobožnu, vjernu istinu. Fra Milan je ovu knjigu pisao otkad god zna za sebe. Molio je Boga da na dostojan način opiše i javnosti podari život, djelo i mučeništvo svoga strica fra Slobodana. ✍

Sv. misa zadušnica na Memorijalnom centru Groblje mira u povodu Europskoga dana sjećanja na žrtve totalitarizama

Bile, 20. kolovoza 2022. (Marijana Tomašević / grobljemira.info) – U povodu obilježavanja Europskog dana sjećanja na žrtve totalitarnih režima: fašizma, nacionalsocijalizma i komunizma, a koji se obilježava 23. kolovoza, na Memorijalnom centru Groblje mira na Bilima, u organizaciji Odjela Hrvatskog narodnog sabora (HNS-a) BiH za Drugi svjetski rat i poraće i Udruge Mir International te pod pokroviteljstvom HNS-a BiH, služena je sv. misa zadušnica za sve pobijene. Sv. misno slavlje predvodio je fra Miro Relota, defnitor Bosanske franjevačke provincije i duhovnik

bogoslova u Franjevačkoj bogosloviji u Sarajevu.

U svojoj propovijedi fra Miro Relota je naglasio: »Vjerujem da je ovo mjesto gdje se nalazimo svima nama posebno. Danas u prvom čitanju Gospodin preko proroka Ezekielja govori svome izabranom narodu: "Sine čovječji, ovo je mjesto moje stopa mojih nogu: ovdje ću, posred sinova Izraelovih, prebivati zauvijek." Tako se i ja sada smijem usuditi i reći da i nama danas Gospodin govori da je i ovo mjesto Bile u krševitoj i plemenitoj Herceg Bosni, mjesto Božjeg prebivališta, mjesto ako

ne prijestolja onda mjesto patnje, ali i uskrsne nade za sve poginule i nevino ubijene na križnim putevima Austrije, Slovenije, Hrvatske i BiH, i tko zna kojih još mjesta i krajeva. Ovdje u ovome groblju već su kosti mnogih naših očeva i braće, kojima se za grob nije znalo pa su ovdje pokopani. Mnogi će još zacijelo biti pronađeni i ovdje će smiraj pronaći. Nažalost, velikoj većini nikada ne ćemo znati mjesto stradanja i pokapanja. Pune su jame i vrtače naših razsutih kostiju koje ne će biti ovdje donesene. Za sve njih ovo je groblje pomirenja i iščekivanja konačnog dana

Uskrsnuća.«

Obilježavanju obljetnice nazočili su predstavnici Crkve u Hrvata, dužnosnici HNS-a BiH, izaslanstvo države Hrvatske, izaslanstva udruga i hrvatskih zajednica iz inozemstva, predstavnici društvenog, kulturnog, političkog i gospodarskog života BiH, predstavnici udruga proisteklih iz Domovinskog rata te brojni drugi gosti.

»Poštivanje mrtvih i njihovih grobova, što mi ovdje činimo, već je u temeljima antičkoga rimskoga prava od 450. pr. Krista te je zapisano u Zakonima dvanaest tablica. Nakon toga dolazi kršćanstvo, posebno u odnosu prema mučeništvu. A suvremena zapadna uljudba govori o kulturi sjećanja. Ničega od ovoga nije se držao jugokomunizam koji je zatirao grobove poraženih protivnika zbog čega je prosvjedovao i nadbiskup Stepinac. Europski parlament, znamo to, u posljednje vrijeme izjednačio je nacionalsocijalizam, fašizam i komunizam«, istaknuo je fra Miljenko Stojić, povjerenik Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij u Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji te član Odjela HNS-a BiH za Drugi

svjetski rat i poraće, posebno se osvrnuvši na župu Krnješu za koju su također podignuti križevi na Groblju mira. Napomenuo je i kako će spomenik Pietà ili Oplakivanje Krista uskoro biti postavljen i blagoslovljen na ovome mjestu.

Fra Miljenko se na kraju obraćanja zahvalio svima, posebno fra Miri Reloti i društvenim predstavnicima okupljenim oko HNS-a BiH, na čelu s predsjednikom dr. Draganom Čovićem, bez čije potpore sve ovo ne bi moglo uspjeti. Kao znak zahvale današnjem propovjedniku fra Miljenko mu je predao prigodan dar,

sliku koja je nastala prije nekoliko godina na Groblju mira.

Nakon fra Miljenka Stojića okupljenima se obratila kandidatice HNS-a BiH za hrvatskoga člana Predsjedništva BiH Borjana Krišto. »Projekt Groblja mira ima još veće značenje kada znamo da na ovaj način skidamo teret prošlosti s budućih naraštaja i ostavljamo im da u miru mogu graditi svoju budućnost. Ali, dragi prijatelji, ne smijemo zaboraviti da i danas postoje razne sile čija je namjera izbrisati sve ono što je hrvatsko. Stoga i s ovoga mjesta moramo istaknuti važnost zajedništva

koje nam je potrebno kako bismo se oduprli onima koji pokušavaju živjeti na našim podjelama i našim sukobima«, istaknula je Borjana Krišto.

Posebna zahvala oko organizacije, izgradnje i održavanja Groblja mira upućena je članovima Odjela HNS-a BiH za Drugi svjetski rat i poraće, članovima Udruge Mir International i članovima svih povjerenstava za popis žrtava Drugoga svjetskog rata i poraća po raznim našim općinama i mjestima.

Nakon prigodnih govora, izaslanstva HNS-a BiH, države Hrvatske, Udruge

Bleiburški vod i Macelj 45, Hrvatskog žrtvoslovnog društva te Ministarstva obrane i Oružanih snaga BiH položila su vijenac i zapalila svijeće svim žrtvama.

Sv. misno slavlje pratio je Veliki župni zbor franjevačkog samostana i župe Marijina Uznesenja sa Širokog Brijega. Voditelj programa bio je Marinko Karačić.

Mnoštvo je svijeća danas upaljeno na Groblju mira. Mnogi su došli, njih oko 5.000, kako bi odali počast svojim pokojnima.

Sve je izravno prenosila RTV Herceg Bosna, Radiopostaja »Mir« Međugorje te pridružene radiopostaje. ✍

O pobijenim hercegovačkim franjevcima i povijesnom surječju

Sarajevo, 29. kolovoza 2022. (Ivana Karačić) – U *Katoličkom tjedniku*, XXI. (XLV.), 34., od 28. kolovoza 2022.

objavljen je razgovor s fra Miljenkom Stojićem, vicepostulatorom postupka mučeništva »fra Leo Petrović i 65 subraće«. Razgovor je objavljen u povodu obilježavanja Europskog dana sjećanja na žrtve totalitarnih i autoritarnih režima – nacionalsocijalizma, fašizma i komunizma, poznat i kao Dan crne vrpce koji se inače obilježava 23. kolovoza.

Prošlo 20. stoljeće ostat će upamćeno po totalitarnim ideologijama komunizma, nacionalsocijalizma i fašizma. Fra Miljenko je o tomu rekao: »Probuđena je zvijer totalitarizma, svestvlasti ili zlosilja kako mi je najdraže imenovati tu pojavu. I ona se još uvijek razvija u vidu zastranjenja na raznim razinama koja su do jučer bila nezamisliva. Kršćanstvo je, pak, sve to bilo zaustavilo, jer je zlo u obliku zlosilja i prije njega pokušavalo prevariti

i nadjačati čovjeka. Mogli bismo reći da je čovjek ovih suvremenih vremena probudio barem jednu od onih zvijeri iz Otkrivenja. Ne protjera li je ponovno u mrak povijesti, ne piše mu se dobro.«

Na pitanje zašto je Europska unija morala donositi odluku da se jedan dan u godini obilježava kao Dan sjećanja na žrtve totalitarnih i autoritarnih režima, fra Miljenko je ovako odgovorio: »Hvala Bogu da još uvijek u političkim tijelima Europske unije ima onih koji razmišljaju svojom glavom, a ne kako im je naređeno. Prisjetimo se da nad svima njima, pa i nad nama, visi onaj Damoklov mač političke korektnosti. U posljednje vrijeme došla je i *cancel culture*, neki govor o ispravnoj povijesti i slična naklapanja.«

Bilo je razgovora i o radu Vicepostulature, točnije nailazi li na poteškoće i

prijetnje. »Vicepostulatura, koju imam nezasluzenu čast voditi, nema pravo razmišljati o svim tim poteškoćama i bojati se. Ako je 66 hercegovačkih franjevaca bilo spremno dati svoj život za istinu, ako je njih 90-ak okusilo tamnicu zbog te istine, da o mnogobrojnim žrtvama puka Božjega ne govorimo, čega se imamo bojati? Ali ne smijemo se osloniti samo na svoje snage. Ovdje se radi o čistom zlu pa i molitva treba biti čista da bi ga mogla pobijediti«, rekao je fra Miljenko.

Govorilo se i o Groblju mira: »Dobro ste rekli da je to jedan od odgovora na totalitarizme XX. st. Ujedno je to i odgovor na žrtvu hrvatskoga naroda kroz

povijest. Počelo se s Drugim svjetskim ratom i poraćem jer je tada napravljen genocid nad hrvatskim narodom i jer još uvijek ipak ima dosta podataka o svemu. Genocid je bio i za vrijeme turske vladavine, ali puno je toga, na žalost, potonulo u mrak povijesti. A u sredini Memorijalnog centra Groblje mira je Vukovarski križ, simbol Domovinskoga rata. Iz ovih prekratkih riječi mislim da se može shvatiti u kojem smjeru sve to zapravo ide.«

Fra Miljenko je potom istaknuo kako bi Crkva u Hrvata i društvo, trebali provesti lustraciju. »Recimo stoga kratko što bi bila lustracija na razini društva. Prvi je njezin sudbeni vid.

Pred lice pravde treba izvesti one za koje postoje ozbiljne optužbe da su činili zločine u jugokomunizmu. Drugi je administrativni vid. Iz sudstva, redarstva, obrazovanja, medija... treba udaljiti takve koji se nisu pokajali te i dalje hrvatsko društvo truju jugokomunizmom. Treći je, ujedno najvažniji i ponekada jedino moguć, vid lustracije onaj obrazovni. Tražimo istinu o jugokomunizmu i iznosimo je na svjetlo dana da više nikada nikoga na prevari. Jedino na ovaj način društvo će krenuti prema ozdravljenju, a time i Crkva u Hrvata, jer svi potječemo iz određene obitelji te vrijednosti takve obitelji unosimo u svoj kasniji život.«

Objelodanjena knjiga *Recollections of martyrdom in a time of terror*

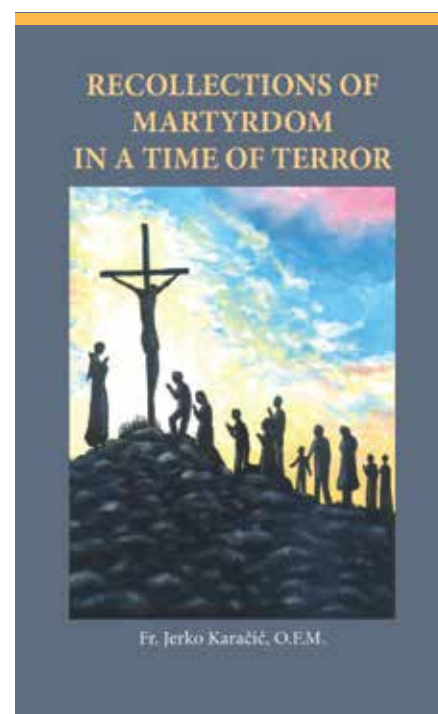
Široki Brijeg, 8. rujna 2022. (Lucijana Kožul) – Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subračić« iz Širokog Brijega, Ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima, CroLibertas Publishers iz Chicaga i Croatian Ethnic Institute iz Chicaga objavili su knjigu fra Jerke Karačića *Uspomene iz doba mučeništva* u prijevodu na engleski jezik s naslovom *Recollections of martyrdom in a time of terror*. Urednik je Ante Čuvalo, a knjigu su s izvornika preveli Duško Čondić i Ivana Čuvalo. Za tisak je zaslužan FRAM-ZIRAL iz Mostara.

Vicepostulatura objelodanjuje ovu knjigu ponukana sve većim brojem hodočasnika koji posjećuju Hercegovinu i Široki Brijeg gdje se nalazi fratarska grobnica, posljednje počivalište fratara koji su ubijeni u Drugom svjetskom ratu i poraću, njih dvadesetčetvorice. Svrha ove knjige je doći do što većeg broja čitatelja, širiti istinu o stradanju hercegovačkih fratara i puka Božjega.

Fra Jerko Karačić rođen je 20. siječnja 1912. u Gornjem Crnču, a za svećenika je zaređen 12. lipnja 1938. Ovaj poznati pučki misionar svećeničku je službu započeo u Mostaru, nastavio u Trebinju te u mnogim drugim hercegovačkim župama. Jedno vrijeme vodio je i franjevačku tiskaru u Mostaru, prije čega je 1943. u Dubrovniku položio stručni tiskarski ispit.

Uz mnoge podrobnosti o stradanju franjevaca i puka, autor posebno opisuje svoje djelovanje u župi Ružići, u kojoj je bio župnik u najtežim vremenima – od travnja 1945. do svibnja 1946., te u župi Ljuti Dolac – od 1946. do listopada 1952.

I u jednom i u drugom mjestu, kao uostalom i u drugim mjestima našega kraja, suočavao se sa zločinima »narodne vlasti«, sprječavanjem vršenja svećeničke službe, uhićenjima i egzekucijama nad nevinim ljudima, nestancima preko noći povratnika s Križnoga

puta, prijetnjama, policijskim satom, preseljenjem pučanstva u druge krajeve, oduzimanjem imovine, noćivanjem

izvan kuće, glađu... Svaki dan, a pogotovo noć, svjedoči fra Jerko, mogli su biti zadnji: nikad nisi bio siguran kad će i odakle doći knojevci, Ozna ili Udba i odvesti kako mještane, tako i njihova pastira. Zastrašivanja i prijete osjećali su se u zraku: s njima se išlo na početak, s njima se ujutro ustajalo. Ubojstvima svećenika, redovnika, redovnica

i naroda davala se jasna poruka: uništiti vjeru i Crkvu, a sve one koji ne prihvaćaju novu vlast – poslati pod zemlju! Autor na više mjesta svjedoči o upravo takvim porukama koje su vlastodršci i njemu osobno slali. Unatoč tomu, uvijek je našao načina, uz mnoge pogibe, obaviti svoju svećeničku dužnost. Uspomene su to, dakle, koje

govore o općem ozračju poraća Drugoga svjetskog rata i metodama vlastodržaca koji nisu birali sredstva u obračunavanju s nepoćudnima. Vjerujemo da će je pripadnici engleskoga govornoga područja čitati u jednom dahu te tako saznati pravu istinu o jugokomunističkom progonu hrvatskoga naroda. ✍

Duhovni nacionalni susret roditelja ubijene djece

Zagreb, 2. listopada 2022. (IKA) – Pod geslom misli sv. Male Terezije »U Božjim očima ništa nije maleno«, u nedjelju 2. listopada, u svetištu Najvjernije Majke Odvjetnice Hrvatske u zagrebačkim Remetama priređen je Duhovni susret roditelja ubijene djece u obrambenom Domovinskom ratu, obitelji hrvatskih stradalnika, hrvatskih branitelja i mučenika. U desetom Duhovnom susretu hrvatskih branitelja i stradalnika, te drugom Duhovnom nacionalnom susretu roditelja i obitelji ubijene djece u obrambenom Domovinskom ratu okupilo se više stotina vjernika iz svih krajeva Hrvatske i BiH, iz Širokoga Brijega, Zadra, Slavnskoga Broda, Vukovara, Banovine... Predvođeni predstavnicima Zajednice udruga hrvatskih civilnih stradalnika, zatim županijskih predstavnika, brojnih braniteljskih udruga te hodočasnika nazočili su misnom slavlju koje je predslavio vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« fra

Miljenko Stojić, uz upravitelja svetišta o. Antonija Marija Čirka te više svećenika.

U propovijedi je fra Miljenko istaknuo da je ovo okupljanje i sjećanje na žrtve dokaz da nije umrla i da nikada ne će umrijeti u našem hrvatskom narodu vjera u Boga i vjera u svoj narod. »Oni su tako živi u vama i hvala vam«, kazao je propovjednik. »Nesreće koje su vas snašle i koje su snašle sve nas posljedica su istočnog grijeha. Čovjek se u zemaljskom raju polakomio i sada nam je tako kako jest. Ali to ne znači da mora trajno ostati u tome stanju i kao izgubljen lutati ovom zemljom. Isus Krist je preokrenuo našu sudbinu. Ako smo s njim, pobjeđujemo pa ne znam kakvu muku doživjeli. Pokazao nam je jasno da poslije smrti dolazi uskrsnuće za one koji vjeruju.« Propovjednik je kroz svetopisamska čitanja pozvao da treba prikupiti snagu i obnovljeni krenuti naprijed. Ukratko je kao vicepostulator ubijenih franjevac orisao mučeničku

povijest svoje Provincije, te istaknuo snagu nadbiskupa Stepinca kojega su 1946. uhitili htijući ga slomiti, da izda i svoju vjeru i svoju domovinu, ali nisu uspjeli. »Slično nam govori današnje prvo čitanje iz Knjige proroka Habakuka. On je nepokolebljiv vjernik i domoljub posvećen opominjanju svoga naroda da ide Božjim putem, inače će se veliko zlo svaliti na njega.« Nadalje je fra Miljenko kazao: »Vi koji ste se danas skupili ovdje dobro ste sve to osjetili u svome srcu. U jednome prevažnom trenutku povijesti čuli ste zov srca i čuli ste zov domovine, kao i čitava vaša

obitelj. Odazvali ste se, ponijeli svoj križ i danas možete uzdignute glave kročiti ovom zemljom. Pridonijeli ste rađanju naše slobode, čemu su stremili nebrojeni naraštaji hrvatske nam braće i sestara. Čast je živjeti u ovim vremenima, kao što je apostolima bila čast živjeti u onim njihovima.« Osvrćući se na djecu ubijenu u obrambenom Domovinskom ratu, propovjednik je rekao da nas cijela povijest nevino ubijenih u totalitarničkom i osvajačkom režimu podsjeća na Domovinski rat. »U njemu je ubijeno više od 400 nevine djece, s ove strane granice. Koliko ih je

ubijeno u Herceg Bosni, BiH, s onu stranu granice, još se istražuje. Nijedno od njih ne smije biti zaboravljeno, moramo mu pronaći ime i prezime i sve ono što se može saznati o njemu. Oni su naši pravi mučenici, oni su naši zagovornici na nebu. ... Tko je s Bogom zaista nikada ne može izgubiti. Posvjedočila nam je to i Kraljica Mira. Sjetimo se one njezine poruke od 25. veljače 1994. U njoj je ona rekla da nam zahvaljuje na našim molitvama kojima smo joj pomogli da se što prije završi rat u kojem smo bili. I još je tada rekla da se samo molitvom može pobijediti zlo te zaštititi sve ono što sotona želi uništiti u našim životima«, kazao je fra-nejvac Stojić.

U svojoj zahvali upravitelj

svetišta o. Antonio Mario Čirko istaknuo je da smo u svetištu koje, iako ranjeno potresom, ponosno stoji i govori o zajedničkoj prošlosti, ali i budućnosti, da je Bog uvijek s nama i da postoji nebo i život vječni. Zahvaljujući se fra Miljenku Stojiću rekao je da on upravo kroz svoje djelovanje itekako poznaje značenje žrtve iz ljubavi za bližnjega.

Nakon završetka sv. mise blagoslovljeno je više od stotinu prikupljenih fotografija ubijene djece. U ime organizatora Ivan Pavić je kazao da im je nakana da to bude stalni izložbeni postav koji će biti opomena da se zlo nikada više ne ponovi. »Upravo je na nama mladima da pošaljemo poruku kako će dobro pobijediti zlo.

Kao dijete, proživljavao sam agresorski srpski rat u kojem su ubijeni moji vršnjaci i mlađi od mene. Bog je na strani pravde pa tako i naš obrambeni Domovinski rat. Na žalost, natopljen je krvlju djece, a to je sjeme i temelj naše slobode. Vjerujem Bogu i to nas mlađe potiče da će pravda pobijediti nepravdu, te da će oni koji su ubili više od četiri stotine djece u jugoslavenskoj i srpskoj agresiji odgovarati pred licem Boga, a i po ljudskoj pravdi koja je spora ali je dostižna. To je opomena da se zlo više nikada ne dogodi. Nemoguće je zamisliti u XX. stoljeću da je srpski agresor ciljao igrališta, škole, trgovice, parkove u kojima su se djeca igrala, ili plaže na kojima su se kupala. Sve je zabilježeno,

ali je nejasno zašto se štiti. Bog je svjedok kod kojega nema zastare«, istaknuo je magistar Pavić. Posebno je naglasio da je upravo u remetskom svetištu začeta ideja da ovo okupljanje bude nacionalni dan ubijene djece pod zaštitom sv. Male Terezije.

Poslije simpozija, koji je održan u franjevačkom samostanu u Pridvorju u organizaciji *Glasa Koncila* i Fakulteta hrvatskih studija te udruga hrvatskih civilnih stradalnika, pokrenut je Duhovni nacionalni dan ubijene djece u obrambenom Domovinskom ratu. Istodobno je pokrenuto niz inicijativa u gradovima i županijama da se parkovi, škole i igrališta imenuju po imenima ove ubijene djece. ✍

Široki Brijeg: Održan XIV. simpozij Stopama pobijenih

Široki Brijeg, 23. listopada 2022. (Lucijana Kožul) – U organizaciji vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, na čelu s fra Miljenkom Stojićem, 23. listopada održan je XIV. simpozij Stopama pobijenih. Kao i prethodnih godina, tako je i ove godine sve započelo svetom misom koju je predslavio don Davor Klečina, župnik župe u Drvaru kojoj pripada i područna crkva u Bosanskom Petrovcu, te upravitelj župa u Bosanskom Grahovu, Ključu i »ubijenoj« župi Krnjeuša.

Sumisio je još vicepostulator fra Miljenko Stojić.

Don Davor je u svojoj povijesti govorio o poniznosti, naglasivši kako su nam mučenici najdivniji primjer poniznosti, svjedočenja i svetosti. Sjetio se brojnih hrvatskih mučenika. »I naš je hrvatski narod imao kroz svoju bremenitu i bolnu povijest tolike znane i neznane mučenike koji bi nam trebali biti uzor i zagovornici. Na žalost, stječe se dojam da nas je ova "diktatura relativizma", o kojoj je govorio papa Benedikt XVI., toliko

uljuljala, uspavala, učinila ravnodušnima da više nismo ni svjesni duhovnog blaga koje se krije u našim "znanim" mučenicima, a isto tako učinila nezainteresiranima za istraživanje još brojnijih "neznanih" mučenika našega naroda. S druge, pak, strane, uočavamo opasnost da naše mučenike samo promatramo kroz usko nacionalnu, ili ne daj, Bože, nacionalističku dimenziju, gdje njihovim mučeništvom "mašemo" radi nekih naših sebičnih nacionalnih interesa koji znaju često biti

daleko od Krista, evanđelja i onoga za što su mučenici dali svoj život. Kako objasniti stav nekih Hrvata koji se diče bl. kardinalom Stepincem i u isto vrijeme idu tako daleko u napadima na Svetog Oca papu da ga nazivaju "Antikristom". A Stepinac je upravo postao mučenik zbog vjernosti papi ne dopustivši odvajanje Crkve u Hrvata od Rima. Zato je za svaku pohvalu ovaj skup, ali i sve što čini Hercegovačka franjevačka provincija, tj. Vicepostulatura postupka mučeništva "Fra Leo Petrović i 65

subračće”, za čuvanje spomena na svoje svjedoke vjere, na mučenike što će nadamo se uskoro i Crkva potvrditi. Ovo je ujedno poticaj i poziv svim drugim biskupijama i redovničkim zajednicama u BiH i Hrvatskoj da se trgnu oda sna, mole i zasuču rukave, kako bi otrgnuli od zaborava svjedočanstvo tolikih mučenika u svojim vlastitim redovima i među vjernicima. Barem ih mi katolici u BiH imamo na desetine, ako ne i stotine, od turskog razdoblja do naših današnjih dana.«

Drugi dio simpozija nastavljen je u izložbenom prostoru Franjevačkog muzeja i galerije gdje su održana tri zanimljiva predavanja.

Sve okupljene na početku pozdravila je voditeljica programa Višnja Spajić.

Prvo predavanje održao je povjesničar dr. Hrvoje Mandić na temu »Doprinos hercegovačkih franjevaca razvoju odgoja i obrazovanja – konviktu za vanjske učenike na Brigu«. U svome predavanju govorio je o važnosti uspostavljanja konvikta za vanjske đake s obzirom da je na početku XX. st. u Hercegovini bilo više od 80% nepismenog pučanstva. Fra Didak Buntić pokrenuo je inicijativu opismenjavanja pučanstva u Hercegovini. O nastanku konvikta dr. Hrvoje je rekao sljedeće: »Profesorski zbor franjevačke klasične gimnazije na

Širokom Brijegu planirao je, sukladno prvotnim planovima, uz gimnaziju izgraditi konvikt za one učenike koji nemaju namjeru postati franjevci redovnici i svećenici, nego se isključivo školovati i odgajati u duhu katoličkog i franjevačkog svjetonazora. Prvi vanjski učenik upisao je gimnaziju 1903., a 1908. vanjski učenici postali su sastavni dio Franjevačke klasične gimnazije na Širokom Brijegu. Vanjski učenici dolazili su iz cijele Hercegovine kako bi se školovali na Širokom Brijegu. Jedan dio vanjskih učenika stanovao je u privremenom konviktu i kod svojih kuća u Širokom Brijegu. Konvikt je utemeljen 1910., a 1929. postavljeni su temelji za izgradnju zgrade konvikta neposredno uz franjevačku livadu Bakamušu. Izgradnja je brzo napredovala tako da su se neki učenici mogli useliti 1930. u novoizgrađene prostorije konvikta. Širokobriješki franjevci su opremili namještajem konvikt i gimnaziju, uredili sanitarne prostorije te uveli kanalizaciju u objekte. Sklopljen je ugovor o vođenju kućanstva i gospodarstva u srednjoškolskom konviktu vanjskih učenika na Širokom Brijegu sa Školskim sestrama sv. Franje u Mostaru. Učenici u konviktu imali su gotovo savršene uvjete učenja uz nadzor odgojitelja, koji su ujedno bili i profesori, pa se tako nadziralo i pripremanje dnevnih zadaća. Učenici franjevačkog konvikta svoje slobodno vrijeme mogli su koristiti za zadovoljavanje zanimanja

u raznim aktivnostima od sportskih igara i natjecanja, do književnih sekcija za rad u Osvitu. Partizanskim osvajanjem Širokog Brijega 7. veljače 1945. ukinut je franjevački konvikt za vanjske učenike, a Franjevačka klasična gimnazija prestala je s radom.«

Profesor na Građevinskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru dr. Ivo Čolak govorio je na temu »Sustavno uništavanje kulturnog identiteta na Širokom Brijegu za vrijeme Drugoga svjetskog rata i poraća«. Između ostalog rekao je sljedeće. »Za vrijeme Drugoga svjetskog rata, posebice na završetku rata i tijekom poraća, sustavno se uništavao kulturni identitet na Širokom Brijegu. Široki se Brijeg, zbog svoga strateškog položaja, zadnjih mjeseci Drugoga svjetskog rata našao na prvoj ratnoj crti. Bitke za Široki Brijeg započele su krajem listopada i početkom studenoga 1944. Tadašnji provincijal fra Leo Petrović pokušavao je i pismenim putem moliti da se vjerski, kulturni i povijesni objekti poštede od uništavanja u tom ratnom pohodu, ali samostan, crkva, gimnazija i konvikt nisu bili poštedeni. Upravo suprotno. Došlo je do njihova stihijskoga, ali kasnije u poraću i sustavnoga uništavanja. Pored stradanja naših fratara, na području Širokog Brijega bilo je gotovo stotinu ratnih stratišta koja su ekshumirana. Nakon likvidacije naših fratara partizani su ih spalili i zatrпали u ratnom skloništu u samostanskom vrtu, a

potom su devastirali fratarske objekte i opljačkali imovinu. Ovaj kulturocid djelom je završio tek u proljeće 1947. Komunističke su vlasti spalile knjižnicu, arhive, matice, a gimnazijske su bogate zbirke uništene. Otučen je i natpis iznad samostanskih vrata iz vremena utemeljenja samostana 1846. Prije strašnog kulturocida 1947. na Širokom je Brijegu bilo više od 100.000 knjižnih jedinica pohranjenih u Gimnaziji. Sve je to spaljeno. Također su partizani uništili i samostansku knjižnicu koja je brojila 80.000 knjiških jedinica među kojima su bili najvrijedniji prvotisci kojih je u ovoj knjižnici bilo puno. Osim knjiga, matica, zbirki i arhiva, devastirani su i svi crkveni objekti. Fratari su izbrojili 296 udara granata i gelera koji su završili u zidovima Crkve.«

Don Davor Klečina za temu je imao »Procvat, propast i obnova Katoličke Crkve na području današnje jugozapadne Bosne«. U svom predavanju don Davor je nazočnima pobliže prikazao koliko su katolici u BiH progonjeni i mučeni kroz povijest, ali uvijek su se borili za opstanak bez obzira na sve nevolje koje su ih progonile. »Ako je igdje više na ovim našim područjima prisutan stoljetni kontinuitet diskontinuiteta bivstvovanja Katoličke Crkve i hrvatskog naroda, tj. kontinuitet procvata, propasti i obnova, onda je to – uz istočnu Bosnu, odnosno Podrinje – područje koje obrađujem u ovom predavanju, ali i cijela

zapadna Bosna, odnosno Bosanska Krajina, u konačnici gotovo cijela Banjolučka biskupija. Ovaj je prostor u prošlosti doživio dva velika procvata, ali i dvije velike propasti života Katoličke Crkve i hrvatskog naroda, pa će tim redoslijedom biti i satkano ovo moje predavanje. Ponajprije će biti riječi o procvatu života u razdoblju ranog kršćanstva i Srednjeg vijeka, potom propast života invazijom Turaka i višestoljetnom otomanskom okupacijom, zatim slijedi obnova i procvat u vremenu austro-ugarske uprave u BiH i Kraljevine Jugoslavije (1878. – 1941.), a potom i ponovna propast izbijanjem Drugoga svjetskoga rata. Vrijeme komunističke Jugoslavije donijelo je samo djelomičan oporavak župi Ključ i tek mali zadah života župi Bosansko Grahovo dok je posljednji rat u BiH (1992. – 1995.) donio ponovnu

propast života u ovim krajevima. Vrijeme nakon rata do danas, tj. naše vrijeme u kojem sada živimo, jest vrijeme materijalne obnove ovih župa, ali i demografskog pada kojemu svi svjedočimo zbog niskog nataliteta i iseljavanja našeg naroda u druge zemlje. Hrvati katolici trebali bi oživjeti svijest i ponos da je ovo zavičaj velikog crkvenog oca sv. Jeronima, da su ovi krajevi bili srce srednjovjekovnog hrvatskog kraljevstva i Kninske biskupije koja se nazivala Hrvatskom biskupijom, da je ovo prostor slavne župe Pset, da je ovdje pronađen hrvatski pleter iz IX. st., da su ovuda vladala najslavnija srednjovjekovna hrvatska i bosanska plemstva od kojih posebno ističemo Koluniće iz čije loze neki postadoše kardinali i (nad)biskupi u Austro-Ugarskoj, da je ovo zemlja stoljećima natapana krvlju brojnih mučenika, od

početaka kršćanstva do danas. Ako bi ovo predavanje barem malo doprinijelo da Hrvati skinu veo zaborava i ravnodušja i da ovaj prostor ne bude više za njih terra incognita, onda bi ono ispunilo svoju svrhu.«

Simpozij je završio zahvalom svim posjetiteljima i predavačima te pozivom da se svi koji imaju bilo kakvu informaciju o ubojstvu fratara jave u Vicepostulaturu te na taj način doprinesu njezinu uspješnom radu. Po izjavama nazočnih simpozij je urodio plodom. Došli su bliže u doticaj s radom Vicepostulature i još bolje shvatili kakva je bila naša prošlost, koliko su hercegovački franjevci i drugi redovnici i svećenici činili za kulturni i vjerski identitet BiH, te da oni, a i pobijeni puk u Drugom svjetskom ratu i poraću, nisu zaboravljeni. Posjetitelji su još neko vrijeme ostali u druženju i razgovoru. ✍

Molitva na Groblju mira u povodu Svih svetih i Dušnoga dana

Bile, 4. studenoga 2022. (Marijana Tomašević / grobljemira.info) – U povodu svetkovine Svih svetih i Dušnoga dana 4. studenoga 2022. na Groblju mira na Bilima upriličeno je polaganje vijenca, paljenje

svijeća i zajednička molitva za sve pokojne.

Voditeljica programa Marijana Tomašević na početku je pozdravila nazočne te im se obratila prigodnim izlaganjem u kojem je

između ostalog pročitala svjedočanstvo o ubijenoj vjeroučiteljici Jozefi Mikowa. Svjedočanstvo govori o sudbini vjeroučiteljice koju su za vrijeme Drugoga svjetskog rata Nijemci uhitili i mučili po tamnicama, te opisuje trenutak kada se vjeroučiteljica, nakon što je u tamničkoj samici dobila komad kruha, obraća Bogu riječima: »Gospodine Isuse, godinu i pol dana nisam se imala priliku pričestiti. Od svega što su mi uzeli, najteže mi je bilo nositi se s time da se ne mogu pričestiti. Želim ovaj kruh primiti kao duhovnu pričest, zajedništvo s tobom.« To joj je bio jedan od zadnjih obroka u životu. Završila je u tamničkoj bolnici, a tamo je upoznala ženu koja ju je izdala Nijemcima. Došla je moliti za oprost, rekla joj je da ju je morala izdati jer su joj zaprijetili da će ubiti njezina muža. Priznala je vjeroučiteljici da je otkrila nju, jer je vjerovala da ju Nijemci ne će moći slomiti i da ona ne će nikoga dalje

izdati. Grob ove vjeroučiteljice je u Krakovu. Nije proglašena blaženom ni svetom, ali njezin je život čisto evanđelje.

Nakon ovoga svjedočanstva slijedila je himna hrvatskoga naroda »Lijepa naša«. Poslije himne uz oltar u crkvi sv. Josipa, zbog nevremena, te uz maketu budućega kipa Pietà, ispred Izaslanstva Memorijalnog centra Groblja mira vijenac su položili Pero Kožul i Srećko Mikulić, zapaljene su svijeće za sve hrvatske žrtve stradale u Drugome svjetskom ratu i poraću, kao i za sve ostale pokojne.

Nakon polaganja vijenca i paljenja svijeća slijedila je molitva koju je predvodio fra Miljenko Stojić, povjerenik za hercegovačke biskupije Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij, jedan od začetnika ovog obilježavanja.

Uz članove Memorijalnog centra Groblja mira molitvi su nazočili i vjernici koji su na ovaj način svojim bližnjima odali spomen. ✍

Gojka Šuška partizani zamalo nisu ubili još dok je bio u majčinoj utrobi

Široki Brijeg, 11. studenoga 2022. (hms.ba) – Kada su partizani 8. dalmatinskog korpusa zaposjeli franjevački

samostan, Franjevačku klasičnu gimnaziju i samostansku crkvu na Širokom Brijegu te pobili 12 franjevaca, među

onima koji su se našli u ratnom skloništu u blizini crkve bila je i trudnica Stana Šušak. Neki od partizana uperio je

pušku u nju u namjeri da je ubije, a drugi je povikao: »Ne čini to, ne ćeš valjda ubiti trudnicu! Što ti je žena kriva«.

Ovaj javnosti malo poznati slučaj ispričao je širokobriješki franjevac fra Miljenko Stojić sudionicima konferencije o kulturnoj baštini i identitetu Hrvata u BiH koja je jučer počela a danas se nastavlja u Širokom Brijegu. Stana, čija se kuća nalazila u blizini crkve, tako je izbjegla gotovo sigurnu smrt namijenjenu njoj i njezinom još nerođenom sinu. Nešto više od mjesec dana nakon toga događaja, 16. ožujka 1945., Stana je rodila sina Gojka koji će 45 godina kasnije postati najprije ministar iseljeničtva u Vladi države Hrvatske, a dvije godine poslije i ministar obrane. Jedan je od najzaslužnijih ljudi za obranu i oslobođanje Hrvatske, ali i

obranu hrvatskih prostora u BiH.

Inače u krvavom »oslobodilačkom« pohodu partizani su u Hercegovini ubili ukupno 66 franjevacu, više od polovice njih iz samostana u Širokom Brijegu ili iz njegova područja (30+4), dok je franjevačka samostanska crkva pogođena s čak 296 topničkih projektila.

Široki Brijeg bio je tada ne samo vjersko, duhovno, već i znanstveno i intelektualno središte hercegovačkih franjevacu, jer se uz Crkvu i samostan na Širokom Brijegu nalazila i Franjevačka klasična gimnazija. Od 20 profesora neposredno prije Drugoga svjetskog rata ta je gimnazija imala 15 njih koji

su imali doktorate u svojoj struci, što je pokazatelj koju razinu znanja je pružala ta ustanova. Gimnaziju su nakon Drugoga svjetskog rata ondašnje komunističke vlasti nacionalizirale. Danas je u toj zgradi smještena gimnazija i srednja strukovna škola. Fra Miljenko kaže kako se nada da će franjevci Gimnaziju

vratiti u svoje vlasništvo.

Partizanske i komunističke vlasti htjeli su uništiti Široki Brijeg kao vjerski, duhovni i intelektualni simbol hercegovačkih i općenito svih Hrvata. No, u tome nisu uspjeli. Danas je taj grad sjedište Zapadnohercegovačke županije i jedno od najrazvijenijih mjesta u BiH. ✍

Usvojeno idejno rješenje za izradu spomen-obilježja stradalim učenicima

Čitluk, 12. studenoga 2022. (citluk.ba) – Na sjednici Povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskoga rata i poraća na području općine Čitluk, održanoj u petak 11. studenoga, usvojeno je idejno rješenje za izradu spomen-obilježja za jedanaestero školske djece, stradale 7. veljače 1951. Sjednicu Povjerenstva sazvao je Slaven Markota, pročelnik, a nazočili su joj članovi Povjerenstva: Mate Miletić, Andrija Stojić, fra Miljenko Stojić, fra Miro Šego, Ivan Sivrić i

Ivica Šarac.

Na početku sastanka Markota je zahvalio svim članovima na njihovu angažmanu vezanom za izradu idejnoga rješenja spomen-obilježja za jedanaest stradalih učenika i naglasio kako je Povjerenstvo imalo za cilj odabrati primjerenu lokaciju i najbolje idejno rješenje. Markota je zahvalio svima koji su nazočili sjednici, a nisu članovi Povjerenstva: Ivi Krasiću, kreatoru idejnoga rješenja, Marinu Radišiću, načelniku Općine Čitluk i Predragu Smoljanu, predsjedniku OV

Čitluk koji su poduprijeli Povjerenstvo u nastojanju da se pronađe najbolje rješenje.

Ono je odabrano jedno-

glasno nakon interne rasprave članova Povjerenstva. Odabirom idejnoga rješenja odlučeno je da spomen-obi-

lježe bude smješteno na završni pored glavnoga ulaza u groblje Podadvor. Ta je lokacija u neposrednoj blizini mjesta stradavanja, a bit će dodatno istaknuta osvjetljenjem.

Na kraju sjednice Markota je još jednom zahvalio svima na djelatnom

sudjelovanju, što dokazuje s kolikim se poštovanjem pristupilo pronalaženju ovoga rješenja. To pokazuje veliku brigu broćanskoga puka prema svojoj prošlosti jer narod koji ne vodi brigu o svojoj prošlosti i svojim žrtvama gubi svoj identitet. Budući spomenik

za jedanaestero poginule djece pun je jake simbolike i povezan je s Brotnjom, s našim nacionalnim i vjerskim identitetom, tj. našom pripadnosti hrvatskom narodu i katoličkoj vjeri.

Za ovo jedanaestero djece također je predviđeno podizanje križa na

Memorijalnom centru Groblje mira na Bilima, jer se nalaze na čitlučkom popisu žrtava. Na Groblju mira, dan prije održavanja ovoga sastanka, predstavnik čitlučkog povjerenstva Mate Miletić nazočio je postavljanju novouplaćenih križeva za broćanske žrtve. ✍

Na Groblju mira obilježen dan sjećanja na Vukovar

Bile, 18. studenoga 2022. (Marijana Tomašević / grobljemira.info) – U povodu obilježavanja dana pada i zauzimanja grada Vukovara u Domovinskom ratu 17. studenoga na Groblju mira na Bilima Memorijalni centar Groblje mira organizirao je domoljubno-molitveni spomen na žrtvu Vukovara i sve žrtve Domovinskoga rata.

Molitvu je predvodio fra Miljenko Stojić, povjerenik za hercegovačke biskupije Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij, jedan od pokretača ovoga obilježavanja. Pristigla izaslanstva povjerenstava za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i poraća po raznim općinama, kao i

druga izaslanstva, zajedno s Odjelom HNS-a BiH za Drugi svjetski rat i poraća te Udrugom Mir International, položila su vijence i zapalila svijeće u spomen na sve žrtve Domovinskoga rata. Okupljanje u povodu Dana sjećanja posebno je medijski pratila RTV HB.

Zločini počinjeni tijekom rata spadaju u najteža kršenja ljudskih prava i sloboda, čemu smo svjedočili i tijekom Domovinskoga rata, a to se svakako odnosi i na ubojstva, mučenja i ranjavanja u Škabrnji i Vukovaru 1991. Obilježavanje Dana sjećanja prilika je za odavanje počasti stradalima i iskazivanja potpore obiteljima stradalih branitelja, a ujedno je i podsjetnik na važnost i vrijednost mira. ✍

Iz sadržaja

IZ LJETOPIISA	4
STRATIŠTA	17
GLAS O MUČENIŠTVU	24
NATJEČAJ	27
POVIJESNE OKOLNOSTI	29
RAZGOVOR	49
PODLISTAK	54

STOPAMA POBIJENIH

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Kard. Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 702-936
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 1,5 EUR

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 8 KM; EU 9 EUR; CH 9 CHF; SAD 14 USD; Canada 14 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga....:
a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar; Korisnik: Hercegovačka franjevačka provincija; Svrha: prilog Vicepostulaturi
tekući račun: 3381602276649744
devizni račun:
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

Urednikova riječ

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Od prošloga broja malo smo promijenili izgled ovoga našega glasila. Nadam se da vam se sviđa. Želimo da bude dobro i lijepo ne samo za dušu nego i za oči. Nastojat ćemo to činiti iz broja u broj.

Došli smo u razdoblje kada teško pronalazimo svjedoke iz prve ruke za ovaj naš postupak mučeništva. Takvi su već pomrli pa nam preostaje istinu o pobijenim hercegovačkim franjevcima i o tom vremenu tražiti kod svjedoka iz druge ruke i u dokumentima.

Sve ono što se može objaviti iz broja u broj donosimo ovdje u našem glasilu. Ponekada to govori u prilog naše pobijene braće, ponekada i protiv njih. Na taj način tražimo pravu istinu, što je, uostalom, i zadatak Vicepostulature. Ništa se ne smije zanemariti ili sakriti, sve treba pomno raščlaniti bez unaprijed uobličjenih zaključaka na temelju naših želja. Sve informacije u donesenim svjedočenjima i dokumentima nisu uvijek točne te ih treba uzimati sa zadržskom i uspoređivati s onim što smo osobnim zalaganjem ili preko djelovanja Vicepostulature već saznali kao istinitim.

Drago nam je da se i drugi nastavljaju uključivati na svoj način u traganje za istinom o našoj pobijenoj braći i o vremenima u kojima se sve to dogodilo. Izdvojimo sada djelo fra Milana Lončara pod naslovom Fra Slobodan Lončar. Franjevac i mučenik. Tragovi prošlosti i plodovi milosti. Pokušao je osvijetliti ne samo fra Slobodanov lik nego i povijesno surječje u kojemu je on postao žrtvom bezbožnoga jugokomunističkoga zlosilja zajedno s mnoštvom drugih. Vrijedni su ovakvi pothvati jer pozivaju da istinu o našim pobijenima ne ostavimo samo tamo nekima nego da se svi zajedno u nju uključimo u skladu sa svojim mogućnostima.

Vrijedi ovdje spomenuti i da su pojedine naše župe u trodnevnicu počele posvećivati jedan dan pobijenim hercegovačkim franjevcima kao i pobijenima iz same župe. Na taj način sjećanje na sve njih i primjer njihova života ostaje duboko u našoj sredini.

Čistimo, dakle, neprestano svoju prošlost. Tako će nam dobra biti sadašnjost i ne će nam nitko ukrasti budućnost.

Mir vam i dobro!

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudes« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

»Prema odredbama vrhovnog svećenika Urbana VIII., zabranjeno je da sluga Božji, bez prethodnog dopuštenja Svete Stolice, bude predmetom javnoga crkvenog štovanja. Te odredbe nipošto ne priječe privatnu pobožnost sluzi Božjem, niti spontano širenje njegova glasa svetosti ili mučeništva i znakova. (čl. 117, § 1. i 2.)

Ako nije pronađeno nepropisno štovanje, biskup ili njegov ovlaštenik pristupa sastavljanju izjave o neiskazivanju štovanja, tj. izjave kojom se potvrđuje da se odluke Urbana VIII. poštuju. (čl. 119, § 1.)«

Iz Upute Majka Svetaca

